

„Milovaná matko!

Moje povinnost a nezranitelná náklonnost, kterou věnuji Vaší službě a Vaší slávě mě nutí, Vám co nejpoddaněji nastínit, že nařízení, vyšlá před několika dny a zde právě došla, ohledně kalvinistů nacházejících se na Moravě, jejichž kopii si Vám dovoluji zaslat, protičečí všemu, co vyžadují principy Naší víry a dobré vlády, myslím dokonce zdravému rozumu. Nemám žádné pochybnosti Vašeho bystrého úsudku, že Vy, jakmile to uvidíte, budete vědět stejně tak nutnou jako rychlou nápravu. Je možno si představit něco protismyslnějšího než to, co obsahují tato nařízení? Jak je možné obracet lidi na víru tím, že jsou posíláni do vojska, do dolů nebo na veřejné práce? To zde nikdy nebylo od doby začátku náboženského pronásledování Luteránství; to je konsekvence, o které nemohu sdostatek mluvit. Cítím se zavázán, velmi důrazně objasnit, a já podám také důkaz, že kdo toto nařízení vymyslel, je nejnehodnější z Vašich služebníků a tím mužem, který nezasluhuje nic jiného než mé opovržení, protože je právě tak bláznivý jako zlý. Ať tomu je jakkoliv, prosím naléhavě Vaše Veličenstvo, aby si vzalo v této důležité věci jiné osoby na poradu než ty, kteří si takové věci vymysleli, a doufaje, že ráčíte zjednat rychlou nápravu zrušením těchto nařízení, musím současně co nejponíženěji dosvědčit, že jestliže by k podobným věcem mělo docházet během mého spoluregentství – učiním s Vaším dovolením vytoužený závěr a odloučím se od veškerých státních záležitostí, abych dal celému světu najevo, že se na tom v žádném způsobu nepodílím; to mi poroučí mé svědomí, moje povinnost a to, co jsem dlužen své dobré pověsti.“

Turas (Tuřany u Brna), 23. září 1777.

Zdroj: Vlastnoruční dopis Josefa II. Marii Terezii z 23. září 1777, Alfred VON ARNETH, *Geschichte Maria Theresias*, Wien 1878, sv. 2, s. 160an; srov. též KLUETING, *Der Josephinismus*, s. 209.